

Nr 10.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för hästavelns främjande m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 10 januari 1947 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 14, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

- 1) godkänna ändrad avlöningsstat för statens hingstdepåer och stuteri;
- 2) till *Statens hingstdepåer och stuteri: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 402 400 kronor;
- 3) till *Statens hingstdepåer och stuteri: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 242 500 kronor;
- 4) till *Statens hingstdepåer och stuteri: Byggnadsarbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 152 800 kronor;
- 5) till *Hästavelns befrämjande* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 408 500 kronor;
- 6) medgiva, att av medel, som för budgetåret 1946/47 tillförts stuteriväsendets fond, må för inköp av tävlingshästar till de olympiska spelen 1948 tagas i anspråk ett belopp av högst 75 000 kronor;
- 7) beträffande den under räkenskapsåret 1946/47 upplupna avkastningen av statens hästavelnsfond besluta, att ett belopp av 32 000 kronor må av Kungl. Maj:t disponeras till åtgärder för hästavelns främjande samt återstoden läggas till fondens kapital;
- 8) godkänna framlagt förslag att genom sammanslagning av statens hästavelnsfond, lånefonden för inköp av ädla avelsston, lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenneras och lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras samt genom tillskott från stuteriväsendets fond bilda en lånefond, benämnd statens lånefond för hästavelns befrämjande, med ett kapital om 7 000 000 kronor;
- 9) medgiva, att lån ur den nybildade fonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras må beviljas inom de hushållningssällskaps områden, varest nordsvenska hästar premieras;
- 10) medgiva, att ur den nybildade fonden må under budgetåret 1947/48 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 300 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 200 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 200 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenneras 400 000 kronor och för förvärv av ridhusbyggnader m. m. 250 000 kronor;

11) besluta, att stuteriväsendets fond skall upphöra från och med den 1 juli 1947 och dess återstående behållning tillföras allmänna budgeten.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 233 av herr *Heiding m. fl.* och II: 332 av herr *Liedberg m. fl.*, vari hemställts, att förevarande proposition icke måtte av riksdagen bifallas, i vad den innehåller förslag om totalisatormedlens specialbudget, och att frågan måtte underkastas grundlig utredning.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionerna får utskottet hänvisa till dessa.

Inledning.

Genom beslut den 11 maj 1945 bemyndigades chefen för försvarsdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning rörande särskilda åtgärder för främjande av ridhästaveln. Med stöd av detta bemyndigande tillkallades såsom sakkunniga andra kammarens andre vice talman, lantbrukaren O. L. Carlström, praktiserande läkaren, medicine licentiaten A. V. Aaby-Ericsson och fältveterinären på fältveterinärkårens reservstat J. F. Wilhelmson. De sakkunniga, vilka antogo benämningen 1945 års utredning rörande åtgärder för ridhästavelns befrämjande, ha den 6 juni 1946 avgivit betänkande med förslag till åtgärder för främjande av ridhästaveln m. m. (SOU 1946: 45).

I betänkandet har föreslagits, att bidrag i ett flertal olika avseenden skola utgå dels under fjärde huvudtitelns anslag till remonteringen, dels under nionde huvudtitelns omkostnadsanslag för statens hingstdepåer och stuteri, dels ock under sistnämnda huvudtitels anslag till hästavelns befrämjande. I betänkandet har ävenledes föreslagits, att vissa ändringar måtte vidtagas i gällande bestämmelser angående utlåning från statens hästavelsfond och statens lånefond för inköp av nordsvenska avelsston. Över utredningens betänkande ha yttranden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, riksräkenskapsverket, överbefälhavaren, chefen för armén, arméförvaltningen, 1945 års försvarskommitté, statens bakteriologiska laboratorium, statens veterinärmedicinska anstalt, hushållningssällskapens förvaltningsutskott, Svenska ridsportens centralförbund, Jockeyklubben, Svenska fullblodsavelsföreningen, Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen, De svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund, Svenska travsportens centralförbund, Föreningen nordsvenska hästen och riksdagsmannen N. Holmström i Gävle. Över sistnämnda förenings yttrande ha sedermera infordrade utlåtanden avgivits av lantbruksstyrelsen och arméförvaltningen.

I detta sammanhang torde få anmälas dels lantbruksstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1946 med förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår för hästavelns främjande, dels ock vissa andra framställningar i ämnet.

Lantbruksstyrelsen har i sin skrivelse hemställt, att medel måtte anvisas med vissa i det följande närmare angivna belopp dels till avlöningar, omkostnader och byggnadsarbeten vid statens hingstdepåer och stuteri, dels

ock till hästavelns befrämjande. Över framställningen om anslag för byggnadsarbeten har utlåtande avgivits av byggnadsstyrelsen.

Med sin berörda skrivelse har lantbruksstyrelsen överlämnat dels en den 11 maj 1945 dagtecknad skrivelse från Föreningen skogsarbeten med begäran om bidrag med 5 000 kronor till instruktions- och upplysningsverksamhet angående hästhovvården i Norrbotten, vid vilken framställning fogats av Norrbottens läns hushållningssällskap avgivet yttrande och en av läraren i hovbeslag och hovens sjukdomar vid veterinärhögskolan, numera professorn E. Åkerblom upprättad promemoria, dels ock en den 20 december 1945 dagtecknad framställning från Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap med hemställan om åtgärder för åstadkommande av bidrag till ambulera hovslagarverksamhet. Styrelsen har anhållit ej mindre att till stuteri-väsendets fond måtte avsättas ett belopp av 3 840 400 kronor än även att av de fonden tillförda medlen ett belopp av 235 000 kronor måtte ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för tillgodoseende av diverse ändamål, ägnade att främja hästaveln. Över förevarande framställning har statskontoret avgivit infordrat utlåtande.

I skrivelsen den 31 augusti 1946 har lantbruksstyrelsen tillika hemställt, att till statens lånefonder för inköp av ädla avelsston, för inköp av avelshingstar av ardenerras och för inköp av avelsston av nordsvensk ras måtte för budgetåret 1947/48 anvisas anslag å tillhoppa 360 000 kronor. Statskontoret har avgivit utlåtanden även över förevarande framställningar.

Styrelsen har därjämte i skrivelse den 11 september 1946 anhållit, att å tilläggsstat för budgetåret 1946/47 måtte för vissa byggnadsarbeten vid Strömsholms hingstdepå anvisas tillhoppa 10 000 kronor.

I skrivelse den 1 oktober 1946 ha Hushållningssällskapens ombud hemställt, att för vissa hästar, som funnits förtjänta att premieras, måtte utdelas skådepenningar av silver i stället för sådana belöningstecken av vitmetall, och i skrivelse den 7 oktober 1946 har Svenska ridsportens centralförbund anhållit om anslag å 75 000 kronor för inköp av tävlingshästar till de olympiska spelen i London 1948. Utlåtande har avgivits, över framställningen från Hushållningssällskapens ombud av lantbruksstyrelsen och över centralförbundets framställning av chefen för armén.

Slutligen har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 30 november 1946 beträffande den under räkenskapsåret 1946/47 upplupna avkastningen av statens hästavelsfond föreslagit att, sedan ett belopp av 4 800 kronor lagts till fondens kapital, återstoden av den beräknade avkastningen eller 32 000 kronor finge av Kungl. Maj:t disponeras till åtgärder för hästavelns främjande.

Statens hingstdepåer och stuteri.

För innevarande budgetår ha de för dessa statliga inrättningar — Flyinge hingstdepå och stuteri samt Strömsholms hingstdepå -- avsedda medlen å riksstaten upptagits å två särskilda förslagsanslag, det ena för avlöningar och och det andra för omkostnader. För byggnadsarbeten vid depåerna och stuteriet har för samma budgetår upptagits ett särskilt reservationsanslag.

Avlöningar. För detta ändamål är i riksstaten för budgetåret 1946/47 uppfört ett förslagsanslag å 342 300 kronor. Kungl. Maj:t har för statens hingstdepåer och stuteri fastställt dels den 26 maj 1939 personalförteckning, dels ock den 10 maj 1946 följande

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	44 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	4 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	171 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	»	1 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	32 700
6. Kristillägg, <i>förslagsvis</i>	»	34 900
7. Provisoriskt lönetillägg, <i>förslagsvis</i>	»	49 500
8. Barntillägg, <i>förslagsvis</i>	»	4 000

Summa kronor 342 300.

I skrivelsen den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att avlöningsanslaget för nästa budgetår måtte höjas med 8 300 kronor till 350 600 kronor. Av det beräknade medelsbehovet, 350 600 kronor, avse 42 900 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 4 640 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 180 000 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, 1 600 kronor särskilda förmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, 33 300 kronor rörligt tillägg, 35 500 kronor kristillägg, 49 660 kronor provisoriskt lönetillägg och 3 000 kronor barntillägg. I fråga om motiveringen för den ifrågasatta anslagsökningen torde få hänvisas till s. 9 i propositionen.

Om kostnader. För innevarande budgetår är för detta ändamål uppfört ett förslagsanslag å 153 600 kronor. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för statens hingstdepåer och stuteri.

I skrivelsen den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att ifrågasatt anslag för nästa budgetår måtte uppföras med 163 500 kronor. Styrelsens beräkning av medelsbehovet framgår närmare av uppställningen å s. 5, vari till jämförelse medtagits beloppen i gällande omkostnadsstat.

Beträffande posten häst- och fölinköp må anmärkas, att för innevarande budgetår av medel, som avsatts till stuteriväsendets fond, ett belopp om 200 000 kronor ställts till Kungl. Maj:ts förfogande för inköp av fullblodshingstar till statens hingstdepåer och stuteri (1946/47: IX. E. 5) samt att *lantbruksstyrelsen* i skrivelsen den 31 augusti 1946 hemställt ej mindre att för sistangivna ändamål måtte av sådana medel för budgetåret 1947/48 anvisas ett till 50 000 kronor nedsatt belopp än även att dispositionsrätten till vad som vid utgången av budgetåret 1946/47 kunde återstå odisponerat av det belopp å 30 000 kronor, som för budgetåret 1942/43 ställts till Kungl. Maj:ts förfogande för inköp av stambeskällare för Flyinge hingstdepå och stuteri, måtte utsträckas att omfatta jämväl budgetåret 1947/48.

	Gällande omkostnads- stat kronor	Lantbruks- styrelsens förslag kronor
<i>Utgifter.</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	2 000	2 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	15 000	20 500
3. <i>Expenser:</i>		
a) Lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	6 100	7 000
b) Övriga <i>expenser, högst</i>	5 000	5 000
4. <i>Övriga utgifter:</i>		
a) Beklädnad, <i>förslagsvis</i>	8 000	8 000
b) Bränsle, <i>förslagsvis</i>	5 000	5 000
c) Furage, <i>förslagsvis</i>	120 000	120 000
d) Lantbeskällares underhåll, <i>förslagsvis</i>	64 000	68 000
e) Byggnaders underhåll, <i>förslagsvis</i>	16 000	23 000
f) Inventariers underhåll, <i>förslagsvis</i>	9 000	10 500
g) Jordbruket, <i>förslagsvis</i>	9 000	10 500
h) Hästkötarskola	2 500	2 500
i) Häst- och fölinköp	40 000	40 000
j) Hästsjukvård, <i>förslagsvis</i>	1 500	1 500
k) Utskylder och utgifter i övrigt, <i>förslagsvis</i>	19 500	21 500
Summa utgifter	322 600	345 000
<i>Inkomster.</i>		
1. Hyres- och arrendemedel samt såld gräskörd m. m.	36 000	44 000
2. Sålda hästar	37 000	36 000
3. Språngavgifter	88 000	96 000
4. Inkomster i övrigt	8 000	5 500
Summa inkomster	169 000	181 500
<i>Sammandrag.</i>		
Utgifter	322 600	345 000
Inkomster	169 000	181 500
Nettoutgift	153 600	163 500

Utredningen har beträffande nämnda post framlagt förslag avseende dels ökat inköp av varmblodiga hingstfölar för en kostnad av omkring 35 000 kronor dels ock inköp av nordsvenska hingstar för en kostnad av 36 000 kronor.

En närmare redogörelse för ifrågakvarande framställningar och förslag återfinnes å s. 11—13 i propositionen.

Byggnadsarbeten. För detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 58 000 kronor.

I skrivelsen den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt att till byggnads- och underhållsarbeten vid statens hingstdepåer och stuteri måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett reservationsanslag av 151 000 kronor. Styrelsen har tillika i skrivelsen den 11 september 1946 anhållit, att till täckande av beräknad merkostnad för vissa redan i gång varande byggnadsarbeten vid Strömsholms hingstdepå måtte å tilläggsstat för budgetåret 1946/

47 anvisas belopp om tillhopa 10 000 kronor, varav 1 800 kronor för reparation av södra hingsstallet vid depån.

Lantbruksstyrelsens framställning av den 31 augusti 1946 avser följande byggnadsarbeten.

1. Reparation av magasinsbyggnaden vid Flyinge hingstdepå och stuteri:				
Inläggning av nytt cementgolv, nya bjälklag av betong m. m.	kronor	43 000		
Omtäckning av yttertak	»	24 500		
Oförutsedda utgifter	»	12 500	kronor	80 000
2. Omändring och modernisering av ett bostadshus för stallbetjäning vid Flyinge hingstdepå och stuteri:				
Byggnads- och målningsarbeten	kronor	23 900		
Putsning av ytterväggar	»	1 000		
Värme- och vattenledningar samt sanitära och elektriska ledningar	»	11 500		
Arkitekt- och kontrollantarvode samt oförutsedda utgifter	»	3 600	»	40 000
3. Anordnande av toalettrum i 21 personalbostäder vid Strömsholms hingstdepå			»	26 000
4. Reparation av dörrar och fönster i veterinärbostaden vid Strömsholms hingstdepå			»	5 000
			Summa kronor	151 000.

Beträffande innehållet i övrigt i lantbruksstyrelsens ifrågavarande framställningar hänvisas till s. 14 och 15 i propositionen.

Hästavelns befrämjande.

För hästavelns befrämjande har för innevarande budgetår anvisats samt för nästkommande budgetår av *lantbruksstyrelsen* i skrivelsen den 31 augusti 1946 föreslagits belopp, vilkas storlek och fördelning framgå av följande uppställning.

	Anvisat belopp 1946/47	Föreslaget belopp 1947/48	Ökning	Minskning
Hästpremieringen	kronor 344 300	236 300	—	8 000
Understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring	» 100 000	100 000	—	—
Demonstration i hovvård och hovbeslag	» 6 000	8 000	2 000	—
	Summa kronor 450 300	444 300	2 000	8 000.

Till upplysning om de av *utredningen* ytterligare framlagda förslagen om bidrag för främjande av varmblodig ridhästavel och nordsvensk hästavel må hänvisas till följande sammanställning.

		Varmblodig ridhästavel	Nordsvensk hästavel	
Uppfödningsspremier	kronor	182 200	40 000	222 200
Premier för inridning	»	100 000	—	100 000
Särskilda bidrag för främjande av nordsvensk hästavel				
engångsanslag	»	—	75 000	75 000
årligt anslag	»	—	202 750	202 750
Understöd åt hästavelsföreningar	»	165 000	10 000	175 000
	Summa kronor	447 200	327 750	774 950
varav engångsanslag	»	—	75 000	75 000
och årligt anslag	kronor	447 200	252 750	699 950

Utredningen har tillika — efter det utredningen framhållit önskvärdheten av att en riksförening för ridningens främjande (Ridfrämjandet) bildades — föreslagit att ej mindre till denna förening och till vissa av dess lokalavdelningar än även till uppförande av ridhus och till ridhusdrift måtte utanordnas bidrag med ett under de första fem åren stigande belopp eller

under första året	kronor	301 500
under femte året	»	496 500
och efter femte året	»	300 000
varjämte enligt utredningen ur stuteriväsendets fond för utlämnande av lån för uppförande av ridhus skulle dis- poneras ett belopp av	»	2 500 000.

Utredningen har ytterligare hemställt, att till åtgärder för förbättrad hovvård måtte beviljas ett årligt belopp av 70 000 kronor.

I anslutning till utredningens förslag bör nämnas att för innevarande budgetår av medel, som tillförts stuteriväsendets fond, anvisats (1946/47: IX. E. 5) och för nästkommande budgetår av *lantbruksstyrelsen* i skrivelsen den 31 augusti 1946 föreslagits skola utgå belopp, vilkas storlek och fördelning framgå av följande uppställning.

		Anvisat belopp 1946/47	Föreslaget belopp 1947/48	Ökning
Premier för framstående varmblodiga hästar	kronor	20 000	20 000	—
Bidrag till tävlings- och avelspriser i av Svenska ridsportens central- förbund anordnade eller godkända tävlingar	»	20 000	30 000	10 000
Bidrag till avelspriser i tävlingar an- ordnade eller godkända av Jockeyklubben	»	30 000	30 000	—
» Svenska travsportens central- förbund	»	40 000	40 000	—
Understöd åt ambulerande hovslagar- verksamhet	»	—	15 000	15 000
Understödjande åtgärder i allmänhet å hästavelns område	»	50 000	50 000	—
	Summa kronor	160 000	185 000	25 000

Tillika må anmärkas, att för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår disponerats jämväl ett belopp av 32 000 kronor av avkastningen från statens hästavelsfond.

Den närmare fördelningen av de för innevarande budgetår disponibla medlen samt de av utredningen föreslagna bidragen för främjande av varmblodig ridhästavel och nordsvensk hästavel framgår av följande uppställning, vari till jämförelse upptagits Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

Ä n d a m å l	Dispo- nibelt för 1946/47	Utred- ningens förslag	Kungl. Maj:ts förslag
1. Hästpremieringen	344 300		359 300
2. Uppfödningsspremier för			
a) varmblodiga avelsston	10 000	30 000	20 000
b) » hingstar	10 000		10 000
c) remonter	—	107 200	107 200
d) varmblodiga ackordshästar	—	15 000	15 000
e) av remonteringsnämnd uttagna avelsston	—	30 000	30 000
f) nordsvenska ackordshästar	—	40 000	50 000
3. Premier för inridning	—	100 000	—
4. Särskilda bidrag för främjande av nordsvensk hästavel			
a) bidrag för framstående treåriga nordsvenska ston....	2 000		2 000
b) främjande av enskild hingsthållning	—	50 000	50 000
c) kostnader för inköp och försäljning av avelsston ge- nom hushållningssällskapens försorg.....	—	25 000	50 000
d) betäckningsbidrag	—	6 250	10 000
e) gemensamhetsbeten för unghästar.....	—	121 500	125 000
f) uppförande av stotall vid Vången.....	—	75 000	—
5. Understöd åt hästavelsföreningar m. m.			
a) Svenska ridsportens centralförbund	25 000	100 000	100 000
b) Jockeyklubben	46 000		50 000
c) Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen....	5 000	35 000	35 000
d) De svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund	10 000	30 000	30 000
e) Svenska travsportens centralförbund	53 000		60 000
f) Föreningen nordsvenska hästen	8 000	10 000	15 000
g) till Kungl. Maj:ts förfogande utöver a)—f)	73 000		100 000
h) bidrag till en riksförening för ridningens främjande, till uppförande av ridhus och till ridbusdrift.....	—	301 500	70 000
6. Hovvård			
a) demonstrationer i hovvård och hovbeslag.....	6 000	15 000	15 000
b) understöd till hovvårdsföreningar och ambulerande hovslagare.....	—	55 000	55 000
7. Understödjande åtgärder i allmänhet å hästavelns område	50 000		50 000
	1 642 300	1 146 450	1 408 500

En närmare redogörelse för ifrågavarande förslag och däröver avgivna yttranden har lämnats å s. 17—41 i propositionen.

Totalisatormedlens användning och stuteriväsändets fond.

I skrivelse den 27 februari 1923 (nr 31) anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t för beredande av medel åt landets hästavel ville medgiva att vissa av Kungl. Maj:t godkända föreningar skulle tillåtas att vid offentliga kapplöpningar och travtävlingar anordna vadhållning för allmänheten med totalisator. Som

¹ Därav 450 300: — från anslaget till hästavelns befrämjande, 160 000: — av medel, som tillförts stuteriväsändets fond, och 32 000: — av avkastningen från statens hästavelsfond.

förutsättning angavs att föreningarnas vinst av totalisatorn med avdrag för omkostnaderna skulle inbetalas till statsverket för att komma den svenska hästaveln till godo.

I anledning härav utfärdade Kungl. Maj:t kungörelsen den 4 maj 1923 (nr 87) angående anordnande av vadhållning medelst så kallad totalisator. Denna kungörelse har sedermera ersatts av kungörelsen den 7 juni 1934 (nr 237) angående vadhållning i samband med tävlingar.

Beträffande tidigare redovisning av totalisatormedlen och om tillkomsten av stuteriväsendets fond, vilken bildats av sådana medel, må hänvisas till en av utredningen upprättad, vid betänkandet såsom bilaga fogad promemoria angående totalisatormedlen. Här torde endast böra erinras, att dessa medel sedan ett flertal år tillbaka redovisats å särskild specialbudget på så sätt att till avsättning till fonden uppförts ett anslag, till beloppet motsvarande beräknade inflytande totalisatormedel, sedan summan av samtliga å driftbudgeten uppförda anslag för hästavelsändamål frånräknats.

I enlighet med beslut av 1946 års riksdag (r. skr. nr 9) är för innevarande budgetår uppfört ett på angivet sätt beräknat förslagsanslag till avsättning till fonden å 3 945 600 kronor.

Inkomsterna av totalisatormedel ha för budgetåret 1947/48 beräknats av *lantbruksstyrelsen* i skrivelsen den 31 augusti 1946 till 5 000 000 kronor samt av *riksräkenskapsverket* i dess skrivelse den 7 december 1946 med inkomstberäkning för budgetåret 1947/48 till 6 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde jämväl böra återgivas vissa förslag angående totalisatormedlens användning.

I skrivelsen den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att avsättningsanslaget till stuteriväsendets fond för budgetåret 1947/48 måtte uppföras med 3 840 400 kronor. Beträffande storleken av anslaget har styrelsen framhållit följande.

I till Kungl. Maj:t avlåtna framställningar angående medelsbehovet under budgetåret 1947/48 å stuteriväsendet berörande anslag har styrelsen hemställt om anslag å tillhoppa 1 159 600 kronor för stuteribyran i *lantbruksstyrelsen*, för statens hingstdepåer och stuteri samt för hästavelns befrämjande.

Vid bifall till vad styrelsen föreslagit skulle av den för budgetåret 1947/48 beräknade inkomsten av totalisatormedel återstå (5 000 000 — 1 159 600 =) 3 840 400 kronor, till vilket belopp avsättningsanslaget till stuteriväsendets fond sålunda bör beräknas.

Även *utredningen* har beträffande samtliga av utredningen framförda yrkanden om bidrag under nionde huvudtiteln, för vilka yrkanden i det föregående närmare redogjorts, föreslagit, att erforderliga belopp skulle utgå av totalisatormedel. Såsom inledningsvis omnämndes, har emellertid utredningens jämväl föreslagit, att bidrag skulle utgå under fjärde huvudtitelns repareringsanslag. Enligt utredningen skulle också dessa kostnader, som föranletts av förslag om ökad utackordering av varmblodiga hästar, bestridas av totalisatormedel.

Statskontoret har i avgivna utlåtanden över *lantbruksstyrelsens* förevarande framställning och utredningens betänkande anfört.

Utredningens förslag att merkostnader, föranledda av ökad utackordering av varmblodiga hästar, skulle täckas av totalisatormedel, har motiverats med den utomordentliga betydelse, ett varmblodigt ackordshästbestånd skulle få för ridhästaveln. Med detta motiv borde emellertid totalisatormedlen disponeras för bestridande jämväl av kostnaderna för inköp av remonter och varmblodiga ackordshästar ävensom av kronans kostnader för vård och utfodring i kronans stall av officerares egna hästar. Det framgår nämligen av betänkandet, att den varmblodiga ridhästaveln i stor utsträckning bäres upp av remonteringen för försvarsväsendet.

Därest specialbudgeten bibehålles, böra ytterligare kapitalökningar å statens utlåningsfonder för hästavelns främjande på det sätt belasta totalisatormedlen, att sammanlagda beloppet av erforderliga avskrivningsanslag avräknas före fastställande av avsättningen till stuteriväsendets fond.

Frågan om upplösning av specialbudgeten för totalisatormedlen har tidigare varit föremål för framställningar. Såsom av föregående års statsverksproposition framgår (1946/47: IX E 5) förklarade chefen för jordbruksdepartementet i anledning av en av riksräkenskapsverket gjord framställning sig icke finna skäl att då till övervägande upptaga förevarande spörsmål.

I skrivelse den 30 mars 1946 (nr 9) uttalade riksdagen, att riksdagen motatte sig riksräkenskapsverkets förslag, eftersom detta skulle medföra att totalisatormedlen i fortsättningen i mindre utsträckning än som från början varit avsett komme hästaveln till godo.

Riksräkenskapsverket har i sitt utlåtande den 20 augusti 1946 yttrat, att ämbetsverkets förslag byggde på förutsättningen, att totalisatormedlen i verkligheten icke komme till den användning, som riksdagen ursprungligen avsett. Av dessa medel hade i stället betydande belopp dels återförts till budgeten, dels reserverats i stuteriväsendets fond, medan ur samma fond endast obetydliga belopp använts till hästavelns befrämjande, samtidigt som hästaveln inom landet gått tillbaka.

I utlåtandet har vidare anförts.

Under 1920-talet användes de influtna totalisatormedlen i huvudsak för hästavelns befrämjande. Detta tillgodosågs genom att de hithörande medel, som under ett visst budgetår icke blevo disponerade, reserverades under ett reservationsanslag till hästavelns befrämjande. Från och med budgetåret 1930/31 avsattes i stället totalisatormedlen till stuteriväsendets fond. Därvid togs av den kvarstående reservationen å anslaget till hästavelns befrämjande 385 000 kronor i anspråk för allmänna budgeten. Hur relationen mellan influtna och använda totalisatormedel därefter förändrats, framgår av följande sammanställning, i vilken medräknats från driftbudgetanslag och från nyssnämnda fond gjorda utgifter utan hänsyn till omföringar mellan fonden och driftbudgeten.

Budgetår	Influtna totalisatormedel	Över anslag å budgeten disponerade totalisatormedel	Utgifter från stuteriväsendets fond	Summa utgifter av totalisatormedel
1930/31	1 041 630: 70	—	1 004 763: 09	1 004 763: 09
1931/32	910 998: 25	—	1 137 108: 26	1 137 108: 26
1932/33	876 118: 25	—	873 728: 02	873 728: 02
1933/34	888 623: 75	—	948 442: 59	948 442: 59
1934/35	1 035 827: 15	—	622 651: 32	622 651: 32

Budgetår	Influtna totalisatormedel	Över anslag å budgeten disponerade totalisatormedel	Utgifter från stuteriväsendets fond	Summa utgifter av totalisatormedel
1935/36	1 140 906: 10	306 367: 77	394 859: 36	701 227: 13
1936/37	1 256 350: 26	458 428: 01	409 446: 31	867 874: 32
1937/38	1 346 313: 15	731 900: 00	97 519: 80	829 419: 80
1938/39	1 473 990: 34	1 019 900: 00	102 016: 33	1 121 916: 33
1939/40	1 268 286: 61	806 900: 00	177 554: 83	984 454: 83
1940/41	1 321 517: 10	776 100: 00	81 161: 43	857 261: 43
1941/42	1 739 964: 64	777 800: 00	82 871: 57	860 671: 57
1942/43	2 652 177: 44	858 400: 00	48 625: 20	907 025: 20
1943/44	3 464 851: 70	926 500: 00	39 794: 80	966 294: 80
1944/45	4 545 452: 50	844 000: 00	120 700: 85	964 700: 85
1945/46	5 895 681: 74	970 000: 00	209 829: 15	1 179 829: 15

Medan sålunda inkomsterna av totalisatormedel alltsedan budgetåret 1933/34 visat stark ökning, ha utgifterna hållits vid en i stort sett oförändrad nivå. Om förestående siffror ställas i relation till under samma tidsperiod inträffade förändringar i penningvärdet och i priser på jordbrukets produkter, är det uppenbart, att statens stöd till hästavelns främjande under angivna tidsperiod i verkligheten blivit reducerat, trots att totalisatormedlen redovisats över en specialbudget.

Under angivna tidrymd ha av influtna totalisatormedel, sammanlagt omkring 31 000 000 kronor, och av reservationen den 30 juni 1930 å 1 000 000 kronor till allmänna budgeten över riksstatstiteln diverse inkomster återförts ungefär 7 000 000 kronor och i stuteriväsendets fond reserverats närmare 11 000 000 kronor. För med specialbudgeten avsedda ändamål ha endast använts cirka 14 000 000 kronor. Medan vid periodens början huvuddelen av totalisatormedelsinkomsten anlätades för hästavelns befrämjande, användes för närvarande knappt en femtedel av denna inkomst för sitt avsedda ändamål.

Fondens behållning per den 30 juni 1946 utgjorde 10 851 097 kronor 4 öre.

Vad utredningen i det remitterade betänkandet föreslagit, innebär en ökning av utgifterna av totalisatormedel. Denna ökning är dock icke så stark, att de inflytande totalisatormedlen bliva disponerade mera än till en del. Man måste därför, om specialbudgetens nuvarande konstruktion bibehålles och inkomstnivån icke visar stark nedgång, räkna med en fortsatt avsevärd fondbildning.

Avsikten med en specialbudget är och måste alltid vara, att de inkomster, som ingå i specialbudgeten, skola användas för ett med specialbudgeten avsett bestämt ändamål. Endast så länge detta krav upprätthålles, kan en specialbudget anses berättigad. I fråga om totalisatormedlen har kravet på specialbudgetens redovisning så till vida formellt upprätthållits att de medel, som icke över budgeten anvisats för hästavelns befrämjande, avsatts till stuteriväsendets fond. Från denna fond, som endast i mycket begränsad omfattning kommit till användning för hästavelns befrämjande, ha emellertid på sätt förut angivits betydande belopp återförts till budgeten. Om riksräkenskapsverket förordat avveckling av totalisatormedlens specialbudget, beror detta icke på någon önskan att minska beloppet av de medel, som komma hästaveln till godo. Men väl har riksräkenskapsverket velat vinna, att redovisningen mot budgeten skall vara så ordnad, att av budgetredovisningen framgår hur totalisatormedlen i verkligheten användas. Det måste enligt riksräkenskapsverkets uppfattning vara orimligt om man i ett läge, där hästaveln av brist på medel befinner sig i tillbakagång, i budgeten redovisar de

medel, som avsetts skola komma hästaveln till godo, såsom om de använts för sådant ändamål, trots att detta i verkligheten icke varit fallet. Specialbudgeten har genom sin konstruktion blivit ett instrument för begränsning av medelstildelningen till hästaveln.

Även *statskontoret* har i sitt över utredningens betänkande avgivna utlåtande hävdat att specialbudgeten för totalisatormedlen borde slopas.

Övriga statliga fonder för hästavelns befrämjande.

Dessa fonder äro statens hästavelsfond samt tre utlåningsfonder, nämligen dels lånefonden för inköp av ädla avelsston, dels lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerras, dels ock lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras.

Utredningen har, som förut nämnts, i sitt betänkande hemställt, att av totalisatormedel måtte bildas en särskild fond för beviljande av lån för uppförande av ridhus.

I det av *riksräkenskapsverket* den 20 augusti 1946 över utredningens betänkande avgivna utlåtandet har förordats, att en sammanslagning av förevarande fonder måtte ske.

I skrivelsen den 30 november 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att beträffande den under räkenskapsåret 1946/47 upplupna avkastningen av statens hästavelsfond besluta, att sedan 4 800 kronor lagts till fondens kapital, ett belopp av 32 000 kronor finge av Kungl. Maj:t disponeras till åtgärder för hästavelns främjande samt återstoden reserveras. Beträffande denna fond, från vilken utanordnas räntefria lån till högst 8 000 kronor för inköp av hingst av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras, må även nämnas, att *utredningen* framhållit såsom önskvärt, att dessa lån liksom vid långivningen för inköp av ardennerhingstar kunde utgå med belopp intill 10 000 kronor.

Utredningen har vidare föreslagit att långivningen för inköp av nordsvenska avelsston, vilken enligt nu gällande bestämmelser vore begränsad till Värmlands och Kopparbergs län samt de norrländska länen, måtte utvidgas att omfatta hela landet med undantag för Malmöhus län, där den nordsvenska rasen icke premierades.

I fråga om motiveringen till dessa förslag torde få hänvisas till s. 45—48 i propositionen.

Departementschefen.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, har i ärendet anført och föreslagit följande.

»Det torde vara allmänt erkänt att vårt lands hästavel i stort sett befinner sig på en hög nivå. Ett omfattande och betydelsefullt arbete har på detta område lagts ned av jordbrukarna inom skilda delar av landet. Emellertid

har genom inriktningen av avelsarbetet under de senaste årtiondena en förskjutning ägt rum från en lättare typ av hästar till tyngre sådana. Detta har haft till följd att vissa svårigheter uppstått att tillgodose försvarsmaktens behov av hästar framförallt vid mobilisering eller större beredskap. Dessa svårigheter gälla i fråga om såväl ridhästar som dragare. Till en del sammanhånga dessa olägenheter med att aveln av ridhästar och för försvaret lämpliga dragare bedrivs inom vissa förhållandevis begränsade områden i landet. Den varmblodiga hästaveln, som frambringar lämpliga ridhästar, uppehålls sålunda i huvudsak i Skåne och andra därtill gränsande områden i södra Sverige, under det att den nordsvenska hästen, vilken är den för försvaret lämpligaste dragaren, till övervägande delen uppfödes i de norrländska länen samt Kopparbergs, Värmlands, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus län. Uppenbarligen medför detta, då försvaret av en eller annan anledning har behov av ett större antal hästar, svårigheter att uppsätta förbanden inom de delar av landet, där hästaveln icke bedrivs i tillräcklig omfattning.

En av de viktigaste orsakerna till hästavelns läge torde vara, att jordbrukarna icke finna det lönande att i större omfattning uppföda hästar av nu ifrågavarande slag. För att stimulera aveln av varmblodiga hästar och hästar av nordsvensk ras att nå önskvärd omfattning torde det vara nödvändigt att på olika sätt underlätta uppfödningen och avsättningen. En utökning av hästavelns omfattning i landet skulle uppenbarligen bli till gagn icke blott för försvaret utan även för hästuppfödarna, som härigenom skulle kunna tillföras avsevärda inkomster. Då det stöd som hittills lämnats hästaveln icke synes ha varit tillräckligt för att densamma skall få önskad omfattning, synes erforderligt att ytterligare åtgärder vidtagas. Med hänsyn till att endast minst fyraåriga hästar kunna tagas i anspråk för försvarets behov, kommer det att taga avsevärd tid, innan nu ifrågasatta åtgärder avsätta resultat av betydelse för försvarsmakten. Det är därför önskvärt, att åtgärderna vidtagas snarast möjligt.

Innan jag närmare ingår på de åtgärder, som enligt min uppfattning nu böra vidtagas, torde jag något få beröra den ordning i vilken behövliga medel böra anvisas. Det är uppenbarligen skäligt att de ytterligare medel, som erfordras för ifrågavarande ändamål, i viss mån utgå i relation till totalisatorinkomsterna.

Medel för stödjande åtgärder å hästavelns område ha förut beviljats dels under särskilda anslag till statens hingstdepåer och stuteri, dels ock under anslaget till hästavelns befrämjande. Därjämte ha av medel, som avsatts till stuteriväsendets fond, belopp ställts till Kungl. Maj:ts förfogande för vissa särskilt angivna åtgärder, ägnade att främja hästaveln. Av dessa medel ha sålunda, bland annat, belopp utgått för inköp av hästar till statens hingstdepåer och stuteri samt föreslagits skola utgå till åtgärder för förbättrad hovvård. Samtidigt ha emellertid medel anvisats å omkostnadsanslaget till depåerna och stuteriet för häst- och fölinköp samt under anslaget för hästavelns befrämjande för demonstrationer i hovvård och hovbeslag. Denna form av anslagsgivning kan knappast anses vara tillfredsställande. Den för-

svårar möjligheterna att överblicka de olika men ofta sinsemellan sammanhängande behoven och de för dessa ändamål beviljade anslagen. De belopp, som förut utgått under anslaget: Avsättning till stuteriväsendets fond, torde därför i fortsättningen böra upptagas under det anslag, vartill utgifterna i fråga sakligt sett äro att hänföra.

Vad härefter angår anslagen till statens hingstdepåer och stuteri, i första hand avlöningsanslaget, har jag icke något att erinra mot lantbruksstyrelsens anslagsäskanden beträffande icke-ordinarieposten. Frågan om löneförbättring till hushållerskan vid Flyinge hingstdepå och stuteri torde böra prövas i anslutning till genomförandet av den allmänna löneregleringen.

Med beaktande härav och med hänsyn till beräknade löneklassförändringar m. m. skulle avlöningsstaten erhålla följande utseende.

Ordinarieposten skulle minska med 1 300 kronor till 42 900 kronor på grund av beräknade löneklassförändringar, medan icke-ordinarieposten skulle uppräknas med $(1\,300 + 450 + 2\,000 + 75 + 5\,250 =)$ i runt tal 9 100 kronor till 180 100 kronor. Arvodesposten och posten särskilda löneförmåner skulle uppföras med oförändrade belopp eller 4 400 respektive 1 600 kronor. För rörligt tillägg skulle beräknas 33 300 kronor. Med hänsyn till vad jag i det följande kommer att föreslå, skulle övriga poster bortfalla.

I anledning av genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst torde ordinarieposten uppräknas med 24 500 kronor till 67 400 kronor, arvodesposten med 400 kronor till 4 800 kronor och icke-ordinarieposten med 126 100 kronor till 306 200 kronor. För rörligt tillägg torde beräknas 22 400 kronor.

Avlöningsanslaget bör i enlighet härmed för nästa budgetår upptagas med $(67\,400 + 4\,800 + 306\,200 + 1\,600 + 22\,400 =)$ 402 400 kronor.

I fråga om omkostnadsanslaget har lantbruksstyrelsen föreslagit oförändrat belopp eller 2 000 kronor till sjukvård m. m. Beträffande posten reseersättningar torde Kungl. Maj:t komma att utfärda nya bestämmelser angående traktamentsersättningar, innebärande en förhöjning av stallbetjänternas tjänstgöringstraktamenten under vistelse å beskällarstation samt av dessa befattningshavares traktamentsersättning under tjänsteresor. Med hänsyn härtill torde posten reseersättningar böra uppräknas med 4 500 kronor till 19 500 kronor. Ytterligare ökning av denna post torde icke böra äga rum. Lantbruksstyrelsens förslag beträffande följande utgiftsposter, nämligen lyse och vatten, övriga expenser, beklädnad, bränsle, furage, lantbeskällares underhåll, byggnaders underhåll, inventariers underhåll, jordbruket och hästskötarskola, vilka poster upptagits till respektive 7 000, 5 000, 8 000, 5 000, 120 000, 68 000, 23 000, 10 500, 10 500, och 2 500 kronor, synas mig böra godtagas. Ej heller föranleder styrelsens förslag om att för häst- och fölinköp böra anvisas 40 000 kronor, i och för sig någon erinran från min sida. Styrelsen har tillika hemställt att av medel, som föreslagits skola avsättas till stuteriväsendets fond, 50 000 kronor skola ställas till Kungl. Maj:ts disposition för inköp av avelshingstar. Mot detta förslag har jag icke något att invända. Beloppet torde emellertid i överensstämmelse med det förut sagda böra upp-

tagas under sistnämnda delpost. I enlighet med styrelsens förslag torde vidare dispositionsrätten till återstoden av det belopp om 30 000 kronor, som för budgetåret 1942/43 ställts till förfogande för inköp av stambeskällare för Flyinge stuteri, utsträckas att omfatta jämväl budgetåret 1947/48.

Av de för häst- och fölinköp anvisade medlen ha årligen för rekrytering av hingstbeståndet inköpts 15 till 20 varmblodiga föl för en genomsnittlig kostnad av 1 200 kronor, varjämte förbindelse lämnats om ett tilläggspris av likaledes 1 200 kronor att utbetalas om fölet vid fyra års ålder kunnat insättas som beskällare vid någon av depåerna. Utredningen har föreslagit, att ytterligare 10 till 15 föl skola inköpas för en beräknad kostnad av omkring 15 000 kronor samt att tilläggspriserna skola höjas till 2 500 kronor. Kostnaderna för tilläggspriserna skulle enligt utredningen uppgå till 20 000 kronor. Mot förslaget om att inköpa ytterligare föl har lantbruksstyrelsen framfört vissa erinringar. Tillgången å föl skulle sålunda icke vara tillräcklig. Dessutom skulle erfordras ytterligare personal och nya stallutrymmen. Förslaget synes mig emellertid vara ägnat att främja den varmblodiga ridhästaveln. Tillgången å föl torde komma att öka i och med att ytterligare försäljningsmöjligheter erbjudas. Såsom utredningen framhållit, lära depåernas omkostnader komma att nedgå på grund av minskning av antalet oldenburgska hingstar. Så småningom torde även förhållandevis höga belopp komma att inflyta vid försäljning av de hingstar, som icke uttagas som beskällare. Med hänsyn härtill tillstyrker jag utredningens ifrågavarande förslag. Mot beräkningen av kostnaderna har jag icke något att erinra. För nästkommande budgetår erfordras dock icke särskilda medel för tilläggspriser.

Utredningens förslag om inköp av tre nordsvenska hingstar för ett belopp av tillhoppa 36 000 kronor anser jag mig däremot endast delvis kunna biträda. Skiljaktiga meningar ha framkommit, huruvida det är lämpligt och möjligt att söka utvidga avelsområdena för den nordsvenska hästaveln i södra Sverige. Om så skall ske, torde dock ytterligare hingstar böra uppställas i de områden, som kunna vara av intresse ur denna synpunkt. Därigenom förbilligas betäckningskostnaderna och de nordsvenska stona kunna i större utsträckning föras till framstående avelshingstar. Jag anser mig för närvarande böra föreslå, att en hingst av denna ras inköpes. Lantbruksstyrelsen har framhållit, att de statliga nordsvenska hingstarna tillfördes ett alltför ringa antal ston. För att kunna väcka intresse hos stoägarna i dessa trakter, varest den nordsvenska aveln är stadd i tillbakagång, böra de statliga hingstarna vara av förhållandevis hög klass. Priserna å de bästa nordsvenska hingstarna uppgå för närvarande till belopp mellan 20 000 och 25 000 kronor. För inköp av ytterligare en hingst bör därför anvisas ett något högre belopp än vad utredningen avsett skola utgå för varje hingst, eller sålunda 15 000 kronor.

Det sammanlagda belopp, som sålunda bör upptagas under posten häst- och fölinköp, skulle följaktligen uppgå till (40 000 + 50 000 + 15 000 + 15 000 =) 120 000 kronor. Angivna specifikation av berörda belopp om 120 000 kronor bör icke vara bindande för medelsdispositionen utan det torde

få ankomma på Kungl. Maj:t att, allteftersom förhållandena kunna finnas lämpliga, använda beloppet i fråga till inköp av hästar av ettdera slaget i större omfattning än vad de specificerade beloppen avse att täcka, ävensom till förstärkning av förenämnda reserverade belopp om 30 000 kronor.

Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet till hästsjukvård samt till utskylder och utgifter i övrigt, vilka poster upptagits till 1 500 respektive 21 500 kronor, föranleder icke någon erinran från min sida. Summa utgifter utgör alltså (2 000 + 19 500 + 7 000 + 5 000 + 8 000 + 5 000 + 120 000 + 68 000 + 23 000 + 10 500 + 10 500 + 2 500 + 120 000 + 1 500 + 21 500 =) 424 000 kronor. Med hänsyn härtill och då inkomsterna bära beräknas till det av styrelsen angivna beloppet, 181 500 kronor, torde till omkostnader vid statens hingstdepåer och stuteri för nästa budgetår bära anvisas ett förslagsanslag av (424 000 — 181 500 =) 242 500 kronor.

Den av lantbruksstyrelsen föreslagna reparationen av magasinsbyggnaden vid Flyinge hingstdepå och stuteri synes icke kunna utan olägenhet vidare uppskjutas. Medel torde även bära anvisas för omändring och modernisering av ett bostadshus vid Flyinge depå och stuteri samt jämväl för anordnande av toalettrum i personalbostäder vid Strömsholms hingstdepå och för reparation av fönster och dörrar i veterinärbostaden vid denna depå. Mot de för dessa arbeten beräknade kostnaderna (80 000 + 40 000 + 26 000 + 5 000 =) 151 000 kronor har jag icke något att erinra.

Styrelsens medelsäskande i skrivelsen den 11 september 1946 anser jag mig emellertid kunna biträda allenast i vad avser 1 800 kronor till reparation av södra hingststallet vid Strömsholms hingstdepå. Beloppet i fråga synes mig bära upptagas som anslag för nästa budgetår.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde för nämnda budgetår till byggnadsarbeten vid statens hingstdepåer och stuteri bära anvisas ett reservationsanslag av (151 000 + 1 800 =) 152 800 kronor.

I det föregående har under rubriken hästavelns befrämjande redogjorts för ett flertal anslagsäskanden för skilda ändamål, vilka framställningar sammanförts under vissa delpostrubriker. Vad angår den första av dessa poster eller hästpremieringen har jag i och för sig icke något att erinra mot det av lantbruksstyrelsen i detta hänseende beräknade beloppet 336 300 kronor. I anslutning till vad Hushållningssällskapens ombud uttalat, vill jag emellertid förorda att skådepenningar av silver i stället för sådana av vitmetall utdelas. För detta ändamål erfordras ytterligare 23 000 kronor. För hästpremieringen skulle sålunda anvisas sammanlagt (336 300 + 23 000 =) 359 300 kronor.

Beträffande uppfödningsspremierna anser jag mig kunna tillstyrka, att till premier för särskilt framstående varmblodiga avelsston bör ställas till förfogande ett belopp av 20 000 kronor. Premierna bära som förut utgå med 500 kronor för varje sto, som finnes förtjänt att premieras. Till premier för framstående varmblodiga hingstar har förut utgått 10 000 kronor. I detta hänseende har icke föreslagits någon ändring. Enahanda belopp torde bära anvisas även för budgetåret 1947/48. Båda dessa premiebelopp bära i fortsättningen upptagas under delposten uppfödningsspremier.

Utredningen har föreslagit, att ytterligare premier skola utgå till uppfödare. Således bör utbetalas för varje inköpt remont, varmblodig ackordshäst och uttaget avelssto en premie om 200 kronor samt för varje inköpt ackordshäst, som är fallen efter premierad nordsvensk hingst, en premie om 100 kronor. Ur vissa synpunkter kan det vara lämpligt att på detta sätt med förbigående av eventuella mellanhänder direkt till uppfödaren lämna ett mindre tillskott till köpesumman. Då det föreslagna premiesystemet torde vara ägnat att stödja de avelsgrenar, varom nu är fråga, synes det vara försvarligt att låta ifrågavarande medel utgå under nionde huvudtiteln. Mot de av utredningen för de varmblodiga hästarna beräknade beloppen respektive 107 200, 15 000 och 30 000 kronor torde icke vara något att invända. Till premier för inköpta ackordshästar av nordsvensk härstamning synes böra anvisas ett något högre belopp än vad utredningen föreslagit eller sålunda 50 000 kronor.

För uppfödningsspremier erfordras följaktligen (20 000 + 10 000 + 107 200 + 15 000 + 30 000 + 50 000 =) 232 200 kronor. Därest riksdagen bifaller förevarande förslag, torde det sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda särskilda bestämmelser rörande dessa premier.

Ett genomförande av utredningens förslag om premier för inridning finner jag däremot knappast komma att i någon väsentlig grad medföra ett större och för försvarets behov bättre lämpat ridhästbestånd.

Till lantbruksstyrelsens disposition torde även för nästkommande budgetår böra ställas ett belopp om 2 000 kronor att av styrelsen efter förslag av premieringsnämndernas ordförande utdelas för framstående treåriga nordsvenska ston, som premierats under året.

För främjande av den nordsvenska aveln har utredningen framlagt ett flertal förslag, vilka i stort sett synas mig böra genomföras. Ytterligare medel synas erforderliga för understödjande av hingstföreningar. För den enskilda hingsthållningen bör sålunda utgå bidrag med det av utredningen förordade beloppet 50 000 kronor. Beloppet torde efter förslag av hushållningssällskapen och efter yttrande från lantbruksstyrelsen böra fördelas av Kungl. Maj:t.

Utredningen har vidare föreslagit, att en ökad anskaffning av nordsvenska stoföl, ungston och yngre avelsston till landets södra och mellersta delar skulle ske genom att hushållningssällskapen företoge inköp av sådana föl och ston samt därefter försälde desamma å auktion. Även detta förslag anser jag mig kunna tillstyrka. För täckande av sällskapets kostnader torde emellertid böra anvisas högre belopp än vad utredningen ifrågasatt. För detta ändamål torde sålunda erfordras 50 000 kronor. De av lantbruksstyrelsen mot förslaget framförda betänkligheterna i fråga om redovisning och kontroll över anvisade medel torde icke vara av sådan beskaffenhet att de böra hindra förslagets genomförande. Beloppet i fråga bör med ledning av från sällskapen inkomna ansökningar och efter förslag av styrelsen fördelas av Kungl. Maj:t.

Särskilt i Norrland medföra de stora avstånden att kostnaderna för betäckning av ston bliva förhållandevis höga. Utredningens förslag om sär-

skilda betäckningsbidrag för framstående nordsvenska avelsston torde åstadkomma att dylika ston i större utsträckning än vad nu sker, bliva betäckta av lämpligaste hingst. Då därigenom en hastigare kvalitetsförbättring av rasen skulle kunna ernås, synes förslaget värt att prövas. Bidragen böra utgå efter självkostnad, dock med högst 400 kronor. Omkring 25 sådana transporter anses enligt utredningen årligen vara önskvärda och för varje transport bör i genomsnitt beräknas ett bidrag av 250 kronor. Med hänsyn härtill har medelsbehovet angivits till 6 250 kronor. Denna uppskattning av medelsbehovet synes mig dock väl låg. För ändamålet torde böra anvisas ett något högre belopp än vad utredningen föreslagit eller ett belopp av 10 000 kronor. Medlen torde böra fördelas av lantbruksstyrelsen efter hörande av ordförandena i premieringsnämnderna.

Utredningen har vidare framhållit, att uppfödningförhållandena utgöra det största hindret för en utvidgning av den nordsvenska aveln i de större sammanhängande avelsområdena. Ekonomibyggnader, beten och rastgårdar äro i allmänhet icke tillräckligt stora. Många avelsstoägare äro därför av ekonomiska skäl nödsakade att försälja fölen omedelbart efter avvänjningen. Trots att efterfrågan på unghästar under de sista åren icke gått ner, har nedslaktning av friska ungföl förekommit. Dessa missförhållanden synas kunna i viss mån undanröjas om, såsom utredningen föreslagit, bidrag kunna utgå för anordnande och underhåll av gemensamhetsbeten för unghästar. Dessa bidrag torde även böra användas till vinteruppfödning av unghästar i anslutning till sådana beten. Jag anser mig därför i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag böra föreslå, att för ifrågavarande ändamål må anvisas ett belopp av 125 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av lantbruksstyrelsen fördela anvisat belopp mellan de hushållningssällskap eller andra sammanslutningar, som böra komma i fråga.

Utredningens förslag om ett engångsanslag för uppförande av ett stostall vid hingstuppfoädningsanstalten Vången anser jag mig däremot icke för närvarande kunna tillstyrka.

Till särskilda åtgärder för främjande av den nordsvenska hästaveln torde sålunda böra utgå (2 000 + 50 000 + 50 000 + 10 000 + 125 000 =) 237 000 kronor.

Till understöd åt hästavelsföreningar och för stamboksföring har för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 100 000 kronor. Därjämte ha av medel, som avsatts till stuteriväsendets fond, utgått till Svenska ridspportens centralförbund, Jockeyklubben och Svenska travsportens centralförbund som bidrag till priser särskilt angivna belopp. Även i fortsättningen torde till vissa större föreningar böra utgå särskilda belopp men dessutom böra anvisas ett särskilt belopp att fördelas efter Kungl. Maj:ts bestämmande. För vinnande av bättre överskådlighet beträffande anslagsgivningen torde dessa belopp böra upptagas såsom en särskild delpost under anslaget för hästavelns befrämjande.

Av utredningen har framhållits den stora betydelse såväl tävlings- som

uppfödning priser ha för hästavelns utveckling. Det synes för att om möjligt medelst högre priser söka ernå största möjliga resultat nödvändigt att höja bidragen till dessa priser i den mån de utgå till förmån för den varmblodiga ridhästaveln och den nordsvenska hästaveln. Bidrag böra emellertid utgå även för andra ändamål än för priser, bland annat i viss om än mindre utsträckning till täckande av föreningarnas förvaltningskostnader. I enlighet med det anförda torde böra ställas till förfogande för Svenska ridsportens centralförbund ett väsentligt förhöjt belopp eller 100 000 kronor, varav minst 90 000 kronor som bidrag till priser. Till Jockeyklubben, som för innevarande budgetår erhållit 46 000 kronor i huvudsak som bidrag till priser, torde böra utgå 50 000 kronor. Till Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen har utredningen föreslagit skola anvisas 35 000 kronor, varav 12 000 kronor avsetts som premier för inkörning av avelsston, 2 000 kronor till betäckningspremier, 6 000 kronor till uppvisningar, likaledes 6 000 kronor till utställningsändamål, 4 000 kronor till upplysningsverksamhet och återstående 5 000 kronor till förvaltningskostnader. Mot det av utredningen sålunda föreslagna beloppet, 35 000 kronor, har jag icke något att erinra. Även till De svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund, som förut i bidrag erhållit 10 000 kronor, bör lämnas ett större bidragsbelopp. Dessa föreningar, vilkas medlemmar i stor utsträckning utgöras av yngre lantbrukare och lantbrukarsöner, utföra ett förtjänstfullt arbete för den varmblodiga ridhästaveln. Bidrag bör därför utgå med det av utredningen förordade beloppet, 30 000 kronor. Till Svenska travsportens centralförbund, som förut tilldelats 53 000 kronor, bör anvisas ett något högre belopp eller 60 000 kronor. Bidraget till Föreningen nordsvenska hästen torde böra höjas från 8 000 kronor till 15 000 kronor med hänsyn till önskvärldheten av att föreningens upplysningsverksamhet utvidgas. Såsom bidrag till förenämnda sex föreningar skulle sålunda beräknas sammanlagt ($100\ 000 + 50\ 000 + 35\ 000 + 30\ 000 + 60\ 000 + 15\ 000 =$) 290 000 kronor. Av beloppen i fråga torde dock allenast ringa del böra få användas för täckande av respektive föreningars förvaltningskostnader. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om de anvisade medlens disposition och om de villkor, som skola iakttagas för utbekommande av bidragen. I föreningarnas styrelse torde i regel böra finnas en av statlig myndighet utsedd ledamot.

Utöver angivna belopp synes emellertid under denna delpost ytterligare medel böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för understödjande av hästavelnsföreningar. Ett flertal mindre, ofta lokalt begränsade föreningar finnas, som utöva en för hästaveln gagnelig verksamhet. Bidragsäskanden komma att framställas i ett flertal olika avseenden och dessa framställningar torde i stor utsträckning komma att vara väl grundade. Ett oförändrat belopp av 100 000 kronor synes böra anvisas för ändamålet.

Utredningens förslag att civila ryttare skola få rätt till fria järnvägsfrakter för hästarna från och till tävlingsplatsen kan jag icke biträda.

För att popularisera ridsporten och samtidigt därmed skapa en reserv av ridhästar för försvaret har utredningen föreslagit bildande av en riksorganisa-

tion — Ridfrämjandet — som skulle understödja anläggandet av ridhus samt anskaffandet av ridhästar för lokala ridklubbar i olika delar av landet. Utredningen synes härvid ha haft såsom förebild de riksorganisationer, som nu finnas för andra sportgrenar, exempelvis Skidfrämjandet. Det synes ju önskvärt, att ungdomen kan få tillfälle att bedriva även ridsporten. Utredningens tanke finner jag väl beaktansvärd, men å andra sidan kan jag icke anse lämpligt att staten på sätt utredningen förutsatt skulle taga initiativ till denna organisation och i stor utsträckning ekonomiskt bekosta dess uppbyggande och övriga utgifter. Enligt min uppfattning bör en organisation av ifrågasvarande art igångsättas av det enskilda initiativet och i varje fall till en början framföras och uppbäras av de enskilda intressen, som ute i landet finnas för ridsporten. Sedan ett sådant intresse manifesterats, bör givetvis hinder icke möta att överväga dess stödande med allmänna medel. Dylikt ekonomiskt bistånd från statsmakterna har ju lämnats till sporten i övrigt. Emellertid synes nödvändigt att redan nu ett visst stöd lämnas ridsporten om denna skall kunna bliva en folksport med hänsyn till de stora kostnader, som äro förenade med densamma utövande. Möjlighet synes därför i anslutning till vad utredningen föreslagit böra beredas att erhålla lån och bidrag för anläggande eller inköp av ridhus och anskaffande av behövt hästmaterial m. m. För sådant ändamål torde böra beviljas räntefria lån intill högst 75 procent av köpesumman samt i övrigt i huvudsak på de av utredningen angivna villkoren. Särskilda lånemedel, lämpligen till ett belopp av 250 000 kronor, torde härför böra ställas till förfogande. I det följande skall jag närmare yttra mig om dessa medel. Vidare synes ett belopp av 70 000 kronor böra anvisas såsom bidrag åt klubbar till ridhusdrift eller till annat understöd åt klubbar för bedrivande av ridning. Dessa medel skulle närmast avses för nedbringande av kostnaderna för ridningen i redan förefintliga ridhus. Uppenbart är att med hänsyn till läget på byggnadsmarknaden för närvarande några nya ridhus knappast kunna komma att uppföras.

I anledning av vad sålunda anförts torde såsom särskild delpost under anslaget till hästavelns befrämjande böra anvisas till understöd åt hästavelsföreningar m. m. (290 000 + 100 000 + 70 000 =) 460 000 kronor.

De framförda förslagen om bidrag till åstadkommande av förbättrad hovvård finner jag förtjänta att prövas. Hovvården är särskilt i Norrland efterfatt och utan tvekan kommer en förbättrad hovvård ej allenast att skapa större uttagningsmöjligheter för hästar till militärt bruk utan även att bliva av stor betydelse för lant- och skogshushållningen. En förbättrad hovvård torde, såsom ock föreslagits, kunna åstadkommas dels genom utökad demonstrationsverksamhet och dels genom bidrag till hovvårdsföreningar och ambulerande hovslagare. Jag biträder därför förslagen om att till demonstrationer i hovvård och hovbeslag måtte anslås ett med 9 000 kronor förhöjt belopp eller sålunda 15 000 kronor samt till understödande av hovvårdsföreningar och ambulerande hovslagare 55 000 kronor eller tillhoppa 70 000 kronor. Särskilda bestämmelser böra, därest riksdagen bifaller förevarande förslag, sedermera utfärdas av Kungl. Maj:t.

Utöver nu nämnda belopp, som föreslagits skola utgå till hästpremieringen, till uppfödningsspremier, till särskilda åtgärder för främjande av den nordsvenska hästaveln, till understöd åt hästavelsföreningar m. m. och till förbättrad hovvård, tillhopa (359 300 + 232 200 + 237 000 + 460 000 + 70 000 =) 1 358 500 kronor, synes emellertid, såsom även skett föregående år, böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande ett särskilt belopp för åtgärder, ägnade att främja hästaveln i allmänhet. För sådant ändamål har för innevarande budgetår anvisats 50 000 kronor av medel, som avsatts till stuteriväsens fond. Enahanda belopp torde för budgetåret 1947/48 böra upptagas för understödande åtgärder i allmänhet å hästavelns område.

Till hästavelns befrämjande torde sålunda böra uppföras ett reservationsanslag om (1 358 500 + 50 000 =) 1 408 500 kronor.

Även framställningen från Svenska ridsportens centralförbund om anslag för inköp av tävlingshästar till de olympiska spelen 1948 finner jag böra bifallas. Föreslagna inköp synas vara nödvändiga, om Sverige skall ha möjlighet att med utsikt till framgång deltaga i dessa tävlingar. Dessutom tillföres armén genom inköpen värdefullt hästmateriel. Ett belopp om 75 000 kronor bör sålunda ställas till förfogande för angivna ändamål. Beloppet torde böra utgå av medel, som för budgetåret 1946/47 avsatts till stuteriväsens fond. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om användningen av anvisat belopp.

Det av Föreningen nordsvenska hästen i dess yttrande framförda förslaget synes förtjänt av beaktande men, då ytterligare utredning beträffande detta förslag synes påkallad, torde jag framdeles, sedan sådan utredning kommit till stånd, ånyo få anmäla frågan för Kungl. Maj:t. Även de av riksdagsmannen Holmström väckta förslagen synas böra bliva föremål för ytterligare utredning och överväganden. Ett användande av ädla varmblodiga travhästar såsom ridhästar torde under vissa förhållanden vara ändamålsenligt och medföra fördelar.

Under föregående år ha totalisatormedlen redovisats å särskild specialbudget på så sätt att till avsättning till stuteriväsens fond uppförts ett anslag motsvarande beräknade inflytande totalisatormedel, sedan summan av de för stuteribrån i lantbruksstyrelsen, för statens hingstdepåer och stuteri samt till hästavelns befrämjande å driftbudgeten uppförda beloppen frånräknats. Fondens behållning utgör för närvarande omkring 11 000 000 kronor. Riksräkenskapsverket har beräknat, att under budgetåret 1947/48 i totalisatormedel komme att inflyta 6 000 000 kronor. Därest specialbudgeten i oförändrat skick bibehölles, skulle av totalisatormedel för budgetåret 1947/48 för nedan angivna ändamål följande belopp utgå:

Stuteribrån i lantbruksstyrelsen

Avlöningar kronor	52 800	
Omkostnader »	8 000	kronor 60 800

Statens hingstdepåer och stuteri

Avlöningar	kronor	402 400	
Omkostnader	»	242 500	
Byggnadsarbeten	»	152 800	kronor 797 700
Hästavelns befrämjande	»		1 408 500
			<u>Summa kronor 2 267 000.</u>

Det belopp, som skulle avsättas till stuteriväsendets fond, skulle alltså uppgå till (6 000 000 — 2 267 000 =) 3 733 000 kronor. Såvida icke i fortsättningen dessa anslag höjas eller andra anslag skola på enahanda sätt täckas av totalisatormedel, lärer fonden komma att årligen öka med betydande belopp. En sådan fondbildning kan emellertid icke anses fylla någon uppgift men medför däremot budgettekniskt sett onödiga komplikationer. Jag finner det därför nu, sedan i någon mån överblick åvägabragts angående anslagsbehoven å hästavelns område, vara lämpligt att upplösa denna specialbudget. Ifrågavarande behov böra alltså ej längre täckas av totalisatormedel och vidare avsättning till stuteriväsendets fond bör icke ske. Däremot kan lämpligen årligen i samband med att medel äskas hos riksdagen för hästavelnsändamål, lämnas en sammanställning av därför erforderliga belopp samt även uppgift i vilken omfattning totalisatormedel kunna beräknas inflyta under budgetåret i fråga.

Beträffande den under räkenskapsåret 1946/47 upplupna avkastningen av statens hästavelnsfond, vilken avkastning beräknats till 36 800 kronor, torde, såsom lantbruksstyrelsen föreslagit, ett belopp av 32 000 kronor böra ställas till Kungl. Maj:ts disposition för tillgodoseende av ändamål, ägnade att främja hästaveln. Återstoden av avkastningen bör läggas till fondens kapital.

En ytterligare förenkling i budgettekniskt hänseende synes böra genomföras beträffande fonderna för hästavelns främjande. Såsom riksräkenskapsverket framhållit, torde det ur praktiska synpunkter vara lämpligt att sammanföra statens hästavelnsfond, från vilken fond lån utlämnas för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras, och de tre utlåningsfonderna för inköp av ädla avelsston, för inköp av avelshingstar av ardenerras och för inköp av nordsvenska avelsston till en gemensam lånefond. Den nybildade fonden torde böra benämnas statens lånefond för hästavelns befrämjande. Förberörda nuvarande fonders behållning per den 30 juni 1946 uppgick till (1 496 799 + 782 000 + 830 000 + 310 000 =) sammanlagt i avrundat tal 3 500 000 kronor. Fondernas sammanlagda behållning per den 30 juni 1947 torde kunna beräknas till ungefär samma belopp. Från stuteriväsendets fond bör till den nybildade fonden överföras så stort belopp att denna fonds behållning uppgår till sammanlagt 7 000 000 kronor. Därest behållningen av en eller annan anledning skulle nedgå, böra medel tillskjutas för att täcka minskningen. Fonden skall icke vara räntebärande. Beträffande lån från den nybildade fonden för inköp av hästar böra utfärdas i huvudsak samma bestämmelser, som gälla för lån från statens hästavelnsfond och de tre utlånings-

fonderna. Såsom utredningen föreslagit, torde dock i sak genomföras den förändringen att långivningen beträffande nordsvenska avelsston, för vilka ston lån för närvarande utlämnas endast i de norrländska länen samt i Kopparbergs och Värmlands län, må utvidgas att omfatta samtliga hushållnings-sällskaps områden, inom vilka denna ras premieras. I övrigt torde däremot icke någon ändring beträffande villkoren för lån för inköp av hästar böra äga rum. Lantbruksstyrelsen har ansett, att behovet av lån för inköp av nordsvenska avelsston för år 1947 icke skulle understiga 135 000 kronor. Med hänsyn till vad nyss anförts angående denna långivning torde emellertid detta belopp icke vara tillräckligt. Från fonden bör i enlighet med det förut sagda även utgå lån för förvärv av ridhusbyggnader m. m. Beträffande dessa lån böra likaledes bestämmelser utfärdas. Årligen bör med riksdagens bifall bestämmas huru stora belopp, som må utlånas för de olika ändamålen. Till täckande av 1947 års lånebehov böra beräknas till lån för inköp av ädla avelsston 300 000 kronor, av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 200 000 kronor, av nordsvenska avelsston likaledes 200 000 kronor och av avelshingstar av ardenerras 400 000 kronor samt till lån för förvärv av ridhusbyggnader m. m. 250 000 kronor.

Stuteriväsendets fond bör upphöra och dess behållning, bortsett från förut berörda tillskott till den nybildade fonden, tillföras den allmänna budgeten. Behållningen i stuteriväsendets fond per den 30 juni 1946 utgjorde omkring 10 850 000 kronor. Inkomsterna av totalisatormedel under innevarande budgetår kunna antagas uppgå till ungefär 6 000 000 kronor. Enligt 1946 års riksdags beslut skulle emellertid av dessa inkomster cirka 1 050 000 kronor utgå för täckande av anslag för hästavelständamål samt 360 000 kronor ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för diverse ändamål, ägnade att främja hästaveln. Därjämte böra, såsom här förut nämnts, 75 000 kronor tagas i anspråk för inköp av tävlingshästar. Med hänsyn härtill skulle fondens behållning vid budgetårets slut uppgå till $(10\,850\,000 + 6\,000\,000 - 1\,050\,000 - 360\,000 - 75\,000 =) 15\,365\,000$ kronor. Därav böra tillskjutas till den nybildade fonden i runt tal 3 500 000 kronor. Det belopp, som sålunda skulle tillföras den allmänna budgeten, kan följaktligen beräknas till $(15\,365\,000 - 3\,500\,000 =)$ närmare 12 000 000 kronor.»

Utvecklingen å hästavelns område under de senaste årtiondena har lett till att svårigheter uppstått att tillgodose försvarsmaktens behov av hästar för krigsbruk. Detta förhållande torde ha sin främsta orsak däri, att avelsarbetet — till följd av de otillfredsställande ekonomiska betingelserna för den varmblodiga aveln och aveln av hästar av nordsvensk ras — inriktats på en tyngre typ av hästar. För att tillgången på för krigsbruk lämpliga hästar i fortsättningen skall vara tryggad äro därför åtgärder för främjande och stöd-jande av nämnda avelsgrenar i hög grad påkallade. Uppenbart är, att dylika åtgärder komma att bliva till gagn även för hästuppfödarna, vilka meren-

Utskottet.

dels utgöras av innehavare av mindre och medelstora jordbruk. Utskottet finner därför tillfredsställande, att Kungl. Maj:t föreslagit att medel skola ställas till förfogande för ifrågavarande ändamål i betydligt större utsträckning än hittills varit fallet.

Av den föregående redogörelsen framgår, att medel för stödjande åtgärder å hästavelns område förut beviljats dels under särskilda anslag till statens hingstdepåer och stuteri och dels under anslaget till hästavelns befrämjande, varjämte av medel, som avsatts till stuteriväsendets fond, belopp ställts till Kungl. Maj:ts förfogande för vissa särskilt angivna åtgärder, ägnade att främja hästaveln. Av sist angivna medel ha bland annat belopp utgått för inköp av hästar till statens hingstdepåer och stuteri, för uppfödningsspremier, för tävlings- och avelspriser och för understödjande åtgärder i allmänhet å hästavelns område. Samtidigt ha emellertid medel anvisats å omkostnadsanslaget till depåerna och stuteriet för häst- och fölinköp samt under anslaget till hästavelns befrämjande för uppfödningsspremier och för understöd åt hästavelsföreningar. I likhet med departementschefen finner utskottet en dylik anordning vara ägnad att försvåra möjligheterna att överblicka de olika anslagsbehoven. De utgifter för olika stödjande åtgärder å hästavelns område, som förut utgått under anslaget till avsättning till stuteriväsendets fond, torde därför i fortsättningen — oavsett vilken ställning riksdagen kan komma att taga till det föreliggande förslaget om upplösning av totalisatormedlens specialbudget — böra upptagas under det anslag, vartill utgifterna i fråga sakligt sett äro att hänföra. Sålunda torde i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag samtliga för inköp av hästar erforderliga medel böra upptagas under anslaget till omkostnader vid statens hingstdepåer och stuteri samt de övriga ändamål, som hittills tillgodosetts från anslaget till avsättning till stuteriväsendets fond, böra beaktas vid beräkningen av anslaget till hästavelns befrämjande.

Vad härefter angår de olika anslagen till statens hingstdepåer och stuteri föranleda Kungl. Maj:ts anslagsberäkningar icke någon erinran från utskottets sida. Utskottet har ej heller något att invända mot att dispositionsrätten till återstoden av det belopp om 30 000 kronor, som för budgetåret 1942/43 ställts till förfogande för inköp av stambeskällare för Flyinge stuteri, utsträcker till att omfatta jämväl budgetåret 1947/48.

I fråga om anslaget till hästavelns befrämjande innebär Kungl. Maj:ts förslag såsom av den å sidan 8 återgivna uppställningen framgår icke blott en betydande ökning av medelsanvisningen för de ändamål, som tillgodosetts med de hittills till förfogande stående medlen, utan även en utsträckning av det allmännas stöd till områden, där stödjande åtgärder tidigare icke förekommit. I enlighet med det förut anförda ha under anslaget beräknats medel även för ändamål, vartill bidrag förut utgått från anslaget till avsättning till stuteriväsendets fond. Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit vill utskottet biträda. Likaså tillstyrker utskottet, att ett belopp av högst 75 000 kronor må för inköp av tävlingshästar till de olympiska spelen 1948 tagas

i anspråk av medel, som för budgetåret 1946/47 tillförts stuteriväsendets fond, samt att ett belopp av 32 000 kronor av den under räkenskapsåret 1946/47 upplupna avkastningen av statens hästavelsfond må av Kungl. Maj:t disponeras till åtgärder för hästavelns befrämjande och återstoden läggas till fondens kapital.

Såsom en ytterligare förenkling i budgettekniskt hänseende har departementschefen föreslagit, att fonderna för hästavelns främjande — statens hästavelsfond, från vilken lån utlämnas för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras, och de tre utlåningsfonderna för inköp av ädla avelsston, för inköp av avelshingstar av ardenerras och för inköp av nordsvenska avelsston — skulle sammanföras till en gemensam fond, benämnd statens lånefond för hästavelns befrämjande. Dessa fonders behållning per den 30 juni 1947 har beräknats till i runt tal 3 500 000 kronor. Från stuteriväsendets fond skulle till den nybildade fonden överföras så stort belopp att denna fonds behållning komme att uppgå till sammanlagt 7 000 000 kronor. Detta förslag finner utskottet vara ur praktiska synpunkter lämpligt. Såsom departementschefen anfört böra för lån från den nybildade fonden utfärdas i huvudsak samma bestämmelser, som gälla för lån från de nuvarande fonderna, varvid dock långivningen beträffande nordsvenska avelsston bör utvidgas till att omfatta samtliga hushållningssällskaps områden, inom vilka denna ras premieras. I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag bör från fonden även utgå lån för förvärv av ridhusbyggnader m. m. Frågan huru stora belopp som må utlånas för de olika ändamålen torde årligen böra föreläggas riksdagen för prövning. Till täckande av lånebehovet för budgetåret 1947/48 böra beräknas 300 000 kronor till lån för inköp av ädla avelsston, 200 000 kronor till lån för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras, likaledes 200 000 kronor till lån för inköp av nordsvenska avelsston, 400 000 kronor till lån för inköp av avelshingstar av ardenerras samt 250 000 kronor till lån för förvärv av ridhusbyggnader m. m. Därest fondens behållning av en eller annan anledning skulle nedgå, böra medel tillskjutas för att täcka minskningen.

Sedan ett flertal år tillbaka ha totalisatormedlen redovisats å särskild specialbudget på så sätt att till avsättning till stuteriväsendets fond uppförts ett anslag motsvarande beräknade inflytande totalisatormedel, sedan summan av de för stuteri byrå i lantbruksstyrelsen, för statens hingstdepåer och stuteri samt för hästavelns befrämjande å driftbudgeten uppförda beloppen frånräknats. Kungl. Maj:ts förslag innebär i fråga om totalisatormedlen, att denna specialbudget skulle upplösas. De ifrågavarande behoven skulle alltså ej i fortsättningen täckas av totalisatormedel, och vidare avsättning till stuteriväsendets fond skulle icke ske. Huvuddelen av fondens behållning skulle i samband därmed tillföras den allmänna budgeten. Till stöd för detta förslag har åberopats, att stuteriväsendets fond syntes komma att årligen ökas med betydande belopp och att en sådan fondbildning icke kunde anses fylla någon uppgift men däremot medförde budgettekniskt sett onödiga kompli-

kationer. I de likalydande motionerna I: 233 och II: 332 har å andra sidan föreslagits, att totalisatormedlens specialbudget skulle bibehållas och frågan om totalisatormedlens användning underkastas grundlig utredning. I motionerna har anförts, att 1923 års riksdag såsom en förutsättning för medgivande av totalisatorspel uttryckligen angivit, att den därigenom till statsverket inflytande inkomsten skulle helt användas till hästavelns främjande. Tillika har framhållits, att blotta förefintligheten av specialbudgeten ingåve hästavelns målsmän en känsla av tillförsikt att hästavelns behov av ekonomiskt stöd från det allmännas sida under alla förhållanden kunde tillgodoses samt att ett upplösande av specialbudgeten kunde befaras komma att medföra att anslagen för hästavelsändamål till såväl art som storlek skulle ut sättas för av olika konjunkturlägen betingade fluktuationer.

Av den föregående redogörelsen framgår, att totalisatormedlen sedan åtskilliga år tillbaka i verkligheten icke i sin helhet kommit till den användning, som riksdagen från början avsett. Sålunda ha mycket betydande belopp av dessa medel antingen återförts till den allmänna budgeten eller reserverats i stuteriväsendets fond, medan under senare år endast en mindre del använts för hästavelns befrämjande. Den ökning av anslagen till hästaveln, som Kungl. Maj:ts förslag innebär, är i och för sig betydande och torde i allt fall för närvarande tillgodose ifrågavarande ändamål. Det oaktat komma de inflytande totalisatormedlen icke att i sin helhet tagas i anspråk. Skulle specialbudgeten bibehållas oförändrad måste man därför — under förutsättning att totalisatorinkomsterna icke minska — räkna med en fortsatt avsevärd fondbildning och att fonden i varje fall icke i någon större utsträckning skulle komma att behöva tagas i anspråk för sitt ändamål. Under sådana förhållanden finner utskottet det knappast i längden nödvändigt, att en fortsatt fondbildning sker. Utskottet vill därför icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag att upplösa specialbudgeten för totalisatormedlen. Emellertid anser utskottet å andra sidan önskvärt, att full garanti skapas för att hästavelns behov kunna i tillräcklig omfattning tillgodoses, även då det budgetära läget skulle lägga svårigheter i vägen för att erforderliga anslag för hästaveln anvisas. Utskottet finner sig därför böra föreslå, att av behållningen å stuteriväsendets fond avsättes ett belopp av 5 000 000 kronor, av vilket ytterligare medel i fall som nyss nämnts skulle kunna användas för hästavelns befrämjande. Skulle därigenom det avsatta beloppet nedgå i någon mera väsentlig utsträckning, förutsätter utskottet, att, då läget förändrats, för ändamålet avsättes ett belopp motsvarande vad som tagits i anspråk.

Av det sålunda avsatta beloppet synes lämpligen böra bildas en särskild fond, förslagsvis benämnd statens hästavelsfond, vilken torde böra ställas under statskontorets förvaltning. Fonden torde icke böra vara räntebärande.

Stuteriväsendets fond bör upphöra och dess behållning, bortsett från förut berörda tillskott till de nybildade fonderna, tillföras den allmänna budgeten. Behållningen å stuteriväsendets fond per den 30 juni 1946 utgjorde omkring 10 850 000 kronor. Inkomsterna av totalisatormedel under innevarande budgetår kunna antagas uppgå till ungefär 6 000 000 kronor. Enligt beslut

vid 1946 års riksdag skola emellertid av dessa inkomster cirka 1 050 000 kronor utgå för täckande av anslag för hästavelsändamål samt 360 000 kronor ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för diverse ändamål, ägnade att främja hästaveln. Därjämte böra såsom förut nämnts 75 000 kronor tagas i anspråk för inköp av tävlingshästar. Med hänsyn härtill skulle fondens behållning vid innevarande budgetårs slut uppgå till 15 365 000 kronor. Därav böra till de båda nybildade fonderna — statens lånefond för hästavelns befrämjande och statens hästavelsfond — tillskjutas respektive i runt tal 3 500 000 kronor och 5 000 000 kronor. Det belopp, som sålunda skulle tillföras den allmänna budgeten, kan följaktligen beräknas till (15 365 000 — 3 500 000 — 5 000 000 =) närmare 7 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och de likalydande motionerna I: 233 och II: 332,

1) godkänna följande avlöningsstat för statens hingstdepåer och stuteri, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	67 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	»	4 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	306 200
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	»	1 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	22 400

Summa kronor 402 400;

2) till *Statens hingstdepåer och stuteri*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 402 400 kronor;

3) till *Statens hingstdepåer och stuteri*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 242 500 kronor;

4) till *Statens hingstdepåer och stuteri*: *Byggnadsarbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 152 800 kronor;

5) till *Hästavelns befrämjande* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 408 500 kronor;

6) medgiva, att av medel, som för budgetåret 1946/47 tillförts stuteriväsendets fond, må för inköp av tävlingshästar till de olympiska spelen 1948 tagas i anspråk ett belopp av högst 75 000 kronor;

7) beträffande den under räkenskapsåret 1946/47 upplupna avkastningen av statens hästavelsfond besluta, att ett belopp av 32 000 kronor må av Kungl. Maj:t disponeras till åtgärder för hästavels främjande samt återstoden läggas till fondens kapital;

8) godkänna det i det föregående framförda förslaget att genom sammanslagning av statens hästavelsfond, lånefonden för inköp av ädla avelsston, lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerras och lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras samt genom tillskott från stuteriväsensendets fond bilda en lånefond, benämnd statens lånefond för hästavels befrämjande, med ett kapital om 7 000 000 kronor;

9) medgiva, att lån ur den nybildade fonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras må beviljas inom de hushållnings-sällskaps områden, varest nordsvenska hästar premieras;

10) medgiva, att ur den nybildade fonden må under budgetåret 1947/48 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 300 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 200 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 200 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenerras 400 000 kronor och för förvärv av ridhusbyggnader m. m. 250 000 kronor;

11) godkänna att i enlighet med vad i det föregående anförts genom tillskott från stuteriväsensendets fond bildas en fond, förslagsvis benämnd statens hästavelsfond, med ett kapital om 5 000 000 kronor;

12) besluta, att stuteriväsensendets fond skall upphöra från och med den 1 juli 1947 och dess återstående behållning tillföras allmänna budgeten.

Stockholm den 4 mars 1947.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Alfred Andersson, Anderberg, Nils Olsson, friherre Beck-Friis, Bror Nilsson och Sundelin; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Liedberg, Ericsson i Sörsjön, Carlström, Mäler, Lundbom, Andersson i Surahammar och Petersson i Rosta.

Reservation

av herr *Andersson, Alfred*, som ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

» Utvecklingen å hästavelns — — — (lika med utskottet) — — — konjunkturlägen betingade fluktuationer.

Av den föregående redogörelsen framgår, att totalisatormedlen sedan åtskilliga år tillbaka i verkligheten icke i sin helhet kommit till den användning, som riksdagen från början avsett. Sålunda ha mycket betydande belopp av dessa medel antingen återförts till den allmänna budgeten eller reserverats i stuteriväsendets fond, medan under senare år endast en mindre del använts för hästavelns befrämjande. Den ökning av anslagen till hästaveln, som Kungl. Maj:ts förslag innebär, är i och för sig betydande och torde i allt fall för närvarande tillgodose ifrågavarande ändamål. Det oaktat komma de inflytande totalisatormedlen icke att i sin helhet tagas i anspråk. Skulle specialbudgeten bibehållas oförändrad måste man därför — under förutsättning att totalisatorinkomsterna icke minska — räkna med en fortsatt avsevärd fondbildning, som enligt utskottets mening icke har någon verklig uppgift att fylla. Utskottet kan nämligen icke dela motionärernas uppfattning, att blotta förefintligheten av en totalisatormedlens specialbudget skulle innebära någon större garanti för att hästavelns behov för all framtid skulle bli tillgodosedda. Avvägningen av medelsbehovet för hästavelns befrämjande är ju under alla förhållanden beroende av det allmänna budgetära läget. På grund av vad sålunda anförts och då det även ur principiell synpunkt torde kunna ifrågasättas om anledning finnes att bibehålla den särställning i ifrågavarande hänseende, som hästaveln intager, anser sig utskottet böra biträda Kungl. Maj:ts förslag jämväl i denna del.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å de likalydande motionerna I: 233 och II: 332,

1) godkänna följande avlöningsstat — — — (lika med utskottet) — — — m. m. 250 000 kronor;

11) besluta, att stuteriväsendets fond skall upphöra från och med den 1 juli 1947 och dess återstående behållning tillföras allmänna budgeten.»